

OECD *Multilingual Summaries*

Interconnected Economies. Benefiting from Global Value Chains

Summary in Turkish

Read the full book on: 10.1787/9789264189560-en

Küresel Değer Zincirlerinden Yarar Sağlayan, Birbirine Bağlı Ekonomiler

Türkçe Özet

- Günümüzde, “ne yaptığınız” (bir firmanın veya ülkenin içinde bulunduğu faaliyetler) büyüme ve istihdam için “ne sattığınız”dan (nihai üründen) daha önemlidir.
- Küresel değer zincirleri (KDZ'ler) firmalara ve ekonomilere, endüstrinin tamamını geliştirmek zorunda kalmadan herhangi bir yerden temin edilen ara malları ve hizmetleri kullanarak, sürecin en iyi oldukları kısmını “yapma” olanağı vermektedir.
- Dışarıdan tedarik ve dışarıda gerçekleştirme, daha ucuz, daha çeşitlenmiş ve daha kaliteli girdilere erişim sağlayarak rekabet gücünü arttırmaktadır.
- Ekonomiler arasında artan birbirine bağlılık önemli fırsatlar yaratırken, yeni politika sorunları da yaratmaktadır.

Rekabet Gücü

- KDZ'lerde rekabet gücü, "yapışkan" olan ve ulusal sınırları aşma olasılığı bulunmayan üretim faktörlerinin güçlendirilmesini gerektirir. Bunun anlamı, insan sermayesine ve becerisine, kaliteli altyapıya yatırım yapmak, sanayi ile üniversite arasındaki bağları ve diğer örtük (zımni) bilgileri güçlendirmektir. Firmaların yatırım kararlarında kurumların ve hükümetin niteliği de önemlidir.
- Küçük ve orta boy işletmeler (KOBİ'ler), KDZ'lerin pek girilmeyen ve özel uzmanlık gerektiren (niche) alanlarında önemli bir rol oynarlar ve daha büyük firmaların dışsattımlarına katkıda bulunurlar.
- İmalat sanayii, bugün hizmetleri içeren değer yaratımı büyük olsa da, KDZ'lerin temel faaliyeti olmaya devam etmektedir.
- Eski usul destek politikaları, KDZ'lerdeki üretimin birbiriyle bağlantılı yapısını ve uluslararası rekabet gücüne ve açıklığa gereksinimi yok saymaktadır. Bunlar, uluslararası piyasalarda başarı yüksek kaliteli girdi ithal edebilme yeteneğine olduğu kadar ihracat kapasitesine de bağlı iken, korumacılık riskini arttırmaktadırlar.

Ticaret

- Ekonomilerin çoğunda, ara malı ithalatının yaklaşık üçte biri ihracatla sonuçlanmaktadır. KDZ'lerde, gümrük tarifeleri ve diğer ithalat engelleri uygulamada ihracat üstünde fiilen birer vergi anlamına gelmektedir. İhracat kısıtlamaları da KDZ'lerin verimli işleyişini olumsuz etkileyebilmekte ve maliyetleri arttırabilmektedir. Ticari korunmanın olumsuz etkileri, parçalar ve bileşenler birçok kez sınırları geçtikleri zaman katlanarak artmaktadır.
- Hızlı ve verimli liman ve gümrük işlemleri gibi ticareti kolaylaştırıcı önlemler, değer zincirlerinin sorunsuz çalışmasına olanak sağlar. Standartların ve belgelendirme gereklerinin birbirlerine yaklaştırılması ve karşılıklı tanınan anlaşmalar ihracatçı firmaların yükünü azaltabilir.
- Gümrük vergilerine serbestlik getirilmesi yeni ticaret fırsatları yaratabilirken, KDZ'ler etkin hizmetlerin yanı sıra, hem insan, hem de sermaye ve teknolojinin sınırlar ötesinde hareket edebilmesini de gerekli kılıyor.
- Hizmetler, OECD ülkelerinin birçoğundaki KDZ'lerde değer yaratımının yarısından çoğunu, Çin'de ise %30'unu oluşturmaktadır.

Yatırım

- Çok uluslu şirketlerin (ÇUŞ'ler) önemli işlevi dikkate alınır, yatırım engellerini azaltmak, bir ülkenin KDZ'lerle bütünleşmesini sağlamanın etkin bir yoludur. KDZ'lerin verimli işleyişine ket vurulması sonucu, ülkeler arası yatırıma konulan engellerin, hem yatırım yapan hem de yatırım yapılan ülkelerde refaha yönelik olumsuz etkileri olabilir.
- Binlerce ikili ve bölgesel yatırım anlaşmaları üzerine kurulu bir rejim, KDZ'lerdeki ekonomilerin birbirine bağlı yapısını yeterli şekilde yansıtmaz.
- Yatırım teşviki ve kolaylığı endüstrilerde girişilen faaliyetlerden ziyade KDZ'lerdeki faaliyetlere yakından odaklanmayı gerektirir. Politikalar, başarının hem içe hem de dışa yönelik yatırıma bağlı olduğunu kabul etmelidir.
- Bazı kamu iktisadi teşebbüsleri (KİT'ler) dahil büyük ÇUŞ'ler, KDZ'lerde örneğin, rekabet ve daha alt piyasalar üstündeki etkiler gibi politika kaygılarını dile getiren önemli oyuncularlardır.
- KDZ'ler, sorumlu iş ahlakına ilişkin fikirlerin yayılmasına destek olabilirler; ticaret, alımsatım ve işletme faaliyetlerinin OECD Çokuluslu İşletmeler Temel İlkeleri, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Birleşmiş Milletler'ce kabul edilen ölçütlere uygun şekilde mutlaka insan hakları ve insan onuruna saygılı bir tarzda yürütülmesi şarttır.

Kalkınma

- İletişim ağlarına, küresel piyasalara, sermayeye, bilgiye ve teknolojiye erişim yoluyla, bir KDZ'de bütünleşme ekonomik kalkınmaya atılan bir ilk adım olabilir.
- KDZ'ler, ÇUŞ'ler ile bağımsız tedarikçiler hem kendi aralarında hem de kendi içlerinde sözleşmeye bağlanan faaliyetler içerdiği için, sözleşmeleri uygulama yeteneği son derece önemlidir. Hukuk sistemleri sağlıklı olan ülkeler daha karmaşık endüstrilerde daha fazla ihracat yapma eğilimindedirler. Daha karmaşık sözleşmeler gerektiren görevler, sözleşme kurumları iyi işleyen ülkelerde daha kolay gerçekleştirilir.

- Birçok düşük gelirli ülke, konumları, doğal kaynaklarının olmayışı, altyapı eksikliği ya da iş ortamı nedeniyle KDZ'lerin dışında kalmaya devam etmektedir.

Ayarlama ve riskler

- KDZ'lerde uluslararası rekabet, bazı faaliyetler arttığı diğerleri azaldığı ve faaliyetler ülkeler arasında yer değiştirdiği için ayarlama maliyetlerine yol açar.
- İşgücü piyasası ve sosyal politikalar yoluyla, ayrıca eğitime ve beceri kazandırmaya yatırım yoluyla ayarlama sürecini kolaylaştıracak politika gerekliliği vardır. Yapısal politikalar esnekliği ve dolayısıyla ekonomilerin gelecekteki şoklara dayanıklılığını güçlendirmeye de yardım ederler.
- Ekonomilerin birbirlerine bağlılığının büyümesi bir dayanıklılık kaynağıdır. KDZ'nin bir bölümündeki olaylar sistemin bütünü beslerse mikrobun bulaşmasına, kötü etkinin yayılmasına da neden olabilir.
- KDZ'lerin refah üzerindeki geniş etkileri göz önüne alınırsa, hükümetlerin, özel şirketlerin ve diğer paydaşların yönetim bakımından kendilerine düşen görev ve sorumlulukları hatırlamaları gerekir.

Başlıca tavsiyeler

- KDZ'lere yatırımı desteklemiş olan açık ve öngörülebilir uluslararası yatırım ortamını sürdürebilmek ve ulusal politikaların ekonomik faaliyetin küresel niteliğiyle uyumlu olmasını sağlayabilmek için çok taraflı işbirliğini ve eşgüdümü güçlendirin.
- Piyasaları açık tutun ve korumacı baskılara karşı direnin. Ticaretin serbestleşmesini alt ve üst bağlantıları çok yönlü olarak olabildiğince en üst düzeye çıkararak ilerletin. Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Sözleşmesini de içerecek şekilde, ticaretin kolaylaştırılmasına yönelik önlemler alınmalıdır.
- Bir KDZ'nin yüksek değerli aşamalarını ülkenize çekebilmek için teşvik savaşlarından kaçınin.
- Uluslararası firmalarla bağlarını geliştirmelerini teşvik eden politikalar yoluyla KOBİ'leri destekleyin, tedarik kapasitelerini ve yenilik getirme yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olun ve ürün standartlarını benimsemelerini kolaylaştırın.
- Üretime ve değer yaratımına sağlamca demirlemeyi kolaylaştıracak ağları ve işbirliğini güçlendiren politikalar yoluyla, geleneksel endüstriler dahil ileri imalat teknolojilerine ve becerilere yatırım yapın.
- ArGe ve tasarım gibi bilgi varlıklarına yatırımı destekleyin, önemli ekonomik kapasite ve kaynakların, özellikle beceri düzeylerinin, yönaylemin (sevk ve idare yöntemlerinin) geliştirilmesine yardımcı olun.
- Rekabeti geliştirmek, üretkenliği ve hizmetlerin kalitesini arttırmak için, düzenleyici reformları yaparak, ticareti ve hizmetlere yatırımı serbest hale getirin.
- Gelişmekte olan ülkelerin KDZ'lerle bütünleşmesine yardımcı olmak için yatırım engellerini azaltın.
- İş çevrelerini geliştirebilmeleri, uluslararası ticarete katılma kapasitelerini arttırabilmeleri için yükselmekte olan ülke ekonomilerine destek olun.
- Gelişmekte olan en yoksul ekonomilere yardımcı olmak için, "aid for trade" (ticaret için yardım) girişimleri yoluyla kapasite oluşturmalarına destek olun.
- Potansiyel risklerle başa çıkmada ilk sorumluluk firmalara aitken, hükümetlerin bilgi paylaşımını ve yetenek geliştirmeyi destekleyecekleri çok paydaşlı bir yaklaşımı teşvik edin.
- KDZ'lerde yatırımın rolünü, bunun yanı sıra istihdam, beceriler ve gelirler üstünde KDZ'lerin etkilerini ölçmek için yeni çalışmalar başlatın.

© OECD

Bu özet metin, resmi bir OECD çevirisi değildir.

Bu özet metin, OECD telif hakkı ve yayının aslının ismi belirtilmek koşuluyla çoğaltılabilir.

Değişik dillerdeki özet metinler, aslı İngilizce ve Fransızca dillerinde yayınlanan OECD yayınlarının kısaltılmış çevirileridir.

Bu yayınlar OECD İnternet Kitabevi'nden ücretsiz olarak temin edilebilir www.oecd.org/bookshop

Daha fazla bilgi için, OECD Halkla İlişkiler ve İletişim Müdürlüğü, Haklar ve Çeviri Birimi'ne başvurunuz.
rights@oecd.org Faks: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, Fransa

İnternet web sitemiz: www.oecd.org/rights

Read the complete English version on OECD iLibrary!

© OECD (2013), *Interconnected Economies. Benefiting from Global Value Chains*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/9789264189560-en